

**ПОЛОЖИТЕЛНИ И ОТРИЦАТЕЛНИ
ЧЪРТИ НА ЧОВЪКА**

ЛЕКЦИИ ОТЪ УЧИТЕЛЯ

СОФИЯ

1928

ПОЛОЖИТЕЛНИ И ОТРИЦАТЕЛНИ ЧЪРТИ НА ЧОВЪКА

Лекции на специалния окултенъ класъ
отъ Учителя

1928 — 1929 г. — VIII година.

1 и 2.

* * *

С О Ф И Я

1928

Лѣность и прилежание.

Ще се спра само върху двѣ думи: лѣность и прилежание. Лѣността и прилежанието сж братъ и сестра. Лѣността и удоволствието всѣкога вървятъ заедно, както прилежанието и дѣятелността. Каквато е връзката между първитѣ двѣ, между лѣность и удоволствие, такава е връзката и между последнитѣ двѣ — прилежание и дѣятелность. Лѣнивиятъ човѣкъ обича да се наслаждава, а прилежниятъ — да работи, той е работливъ човѣкъ. Дѣятелността и работоспособността, това сж двѣ аналогични състояния на душата. Лѣността изключва истинската култура отъ себе си. Лѣнивиятъ не е културенъ човѣкъ. Той може да се нарече цивилизованъ, но не и културенъ човѣкъ. Лѣността е присъща на еволюцията. Както казахъ, еволюция сжществува само за слабия човѣкъ. Лѣнивиятъ човѣкъ търси удобства, той не обича да промѣня мѣстото си, не обича да се движи. Той обича да има 10 — 20 слуги на разположение, да е обиколень съ звѣнци, и щомъ бутне нѣкой отъ

звънците съ пръста си, желанието му да се изпълни веднага, по магически начинъ. И затова ще видите лѣнивиятъ човѣкъ потъналъ въ мечти отъ приказките на 1001 нощъ.

Казвамъ: лѣността е състояние, което съществува и въ физическия, и въ умствения, и въ духовния свѣтъ на хората. Всички противорѣчия, които съществуватъ въ свѣта, се дължатъ на лѣновитѣ състояния на човѣка, които понякога обхващатъ душата му изцѣло и я възпиратъ въ нейнитѣ благородни стремежи. Всѣки човѣкъ, който пита, защо работитѣ ставатъ по единъ, а не по другъ начинъ, това показва, че той е лѣнивъ човѣкъ, който търси лесния пѣтъ. Една българска пословица казва: „Накарайте лѣновия на работа, и той ще ви научи на умъ“. Всички лѣнови хора сж умни. Лѣността се отличава съ едно негативно качество — отлагане. Ако е въпросъ да се плаща за нѣщо, лѣновиятъ човѣкъ отлага; ако е за извършване на нѣкоя работа — отлага; ако е за молитва — отлага; ако е за учене — отлага; ако е за умиране — пакъ отлага. На каквато работа и да накарате лѣновия човѣкъ, той постоянно отлага, като казва: не може ли да се отложи за малко тази работа? Или: дайте ми малко врѣме да помисля. Лѣновиятъ човѣкъ не бърза, той нѣма никакъвъ идеалъ. Въ него нѣ-

ма нѣщо опрѣдѣлено. Той се стреми къмъ вжтрѣшно спокойствие и избѣгва тревогитѣ. Лѣнивиятъ човѣкъ обича да се оглежда въ огледалото, бои се да не би лицето му да се е набръчкало. Или, ако види, че кожата на ржцѣтъ му е малко огрубѣла, веднага казва: дайте ми малко масло да си намажа ржцѣтъ! Лѣнивиятъ човѣкъ обича да има меки ржцѣ.

Азъ не говоря за тази лѣнность, или за този мързелъ, който произтича отъ обстановката на нѣщата, но за обикновения мързелъ, който е свойственъ на всѣки човѣкъ. При първия случай, напримѣръ, ако човѣкъ е богатъ, може да бжде мързеливъ. Богатскиятъ синъ често не учи, мързеливъ е, защото знае, че баща му е богатъ. Лѣнността въ нѣкои случаи става причина да се роди лъжата. Ето защо, когато човѣкъ трѣгне въ истинския пжтъ на живота, той трѣбва да се пази отъ това състояние. Лѣнността е едно тихо течение въ природата, но попадне ли човѣкъ въ него, натъква се на редъ противорѣчия и започва да търси щастието, което никога не може да постигне. Лѣнността не води къмъ щастието.

Казвамъ: само прилежанието е въ състояние да запази добродѣтелитѣ на човѣка. За да се развива човѣкъ, той трѣбва да бжде прилеженъ! Може да се каже, че прилежанието е спасително сръдство противъ вжтрѣшната лѣнность у човѣка. Ще кажете: може ли всѣки

човѣкъ да бжде прилеженъ? — Прилежанието е качество на всѣка душа, което тя е наслѣдила отъ духа. Казва се за духа, че е неморенъ въ своята дѣятелность. Духътъ постоянно работи. Прилежанието е качество, което подбутва човѣка къмъ работа, да свърши всички свои започнати, но недовършени работи. Прилежниятъ ученикъ всѣкога ще си научи уроцитѣ; прилежниятъ работникъ всѣкога ще си свърши работата за деня; прилежниятъ богомолецъ ще си направи молитвата наврѣме. Изобщо, прилежниятъ човѣкъ винаги завършва работата, която е започналъ.

Друго отличително качество на прилежния човѣкъ е това, че той започва съ малки, а не съ голѣми работи. Обаче, започне ли една работа, той я свършва до край. При великитѣ, при грандиознитѣ работи, винаги се намѣсватъ редъ побудителни причини, но не и прилежанието. Богатството е родило лѣнността, а сиромашията — прилежанието. Прилежниятъ човѣкъ разбира смисъла на живота. Той учи и знае защо учи. Лѣнивиятъ човѣкъ пъкъ седи въ бездѣйствие и не знае, защо нему се работи.

Какво бихте писали, ако ви се дадеше темата: „Кога се ражда лѣнността и кога — прилежанието“? Изобщо, когато хората изгубятъ своитѣ първични идеали, лѣнността се явява на сцената на живота. Изгуби ли чо-

вѣкъ посоката на своя вжтрѣшенъ животъ, въ него се заражда лѣнността. Въ този случай, ние опрѣдѣляме лѣнността като послѣдствие, като резултатъ отъ загубването на нѣщо велико. Кога се ражда прилежанието? — Когато човѣкъ намѣри своя пжть, т. е. когато намѣри посоката на своя вжтрѣшенъ животъ. Прилежанието е показателъ на истинския пжть въ живота. Докато човѣкъ е прилеженъ въ каква и да е работа, това показва, че той е на истинския пжть на живота. Докато човѣкъ е лѣнивъ, това показва, че той е извънъ истинския пжть на живота: той нѣма цѣль, нѣма смисълъ въ живота, живѣе неправилно, затова идеитѣ и желанията му сжщо така сж неправилни.

Прѣдставете си слѣднитѣ прости случаи въ живота. Нѣкой човѣкъ казва: азъ не искамъ да уча. Или: азъ не искамъ да стана философъ, не искамъ да бжда ученъ, поетъ, музикантъ или какъвъ и да е знатенъ човѣкъ. И този човѣкъ, за да убѣди и себе си, и другитѣ, че е правъ, ще започне да ви цитира стихове отъ Писанието, дѣто се казва, че знанието, придобивкитѣ на човѣка сж тягостъ на духа. Човѣкъ трѣбва да живѣе спокойно, тихо, да знае, защо е живѣлъ. Кои сж побудителнитѣ причини, които каратъ този човѣкъ да мисли и да постжпва така въ живота си? — Лѣнността. Само лѣнивиятъ човѣкъ възстава противъ

страданията. Всички хора, които се възмушаватъ отъ страданията, сж лѣниви хора. Като имъ се заговори за страдания, сърцето имъ трепва. Лѣнивитѣ хора иматъ неправилно философско спокойствие. За да избегнатъ страданията, тѣ запазватъ вътрѣшно спокойствие.

Сега азъ нѣма да се впускамъ надълбоко, да ви обяснявамъ произхода на лѣността, но казвамъ: лѣността всѣкога произвежда извѣстна разслабеностъ, отпуснатостъ на организма. Нѣкои смѣсватъ лѣността съ почивката. Не, почивката е едно нѣщо, а лѣността — друго. Почивката е едно естествено състояние, при което човѣкъ промѣня положението си, придобива загубенитѣ енергии, обновява организма си и слѣдъ това се усѣща бодъръ и готовъ за работа. При лѣността, състоянието на човѣка е почти едно и сжщо прѣзъ цѣлия день. Казвамъ: най-опасната болестъ за младия човѣкъ е лѣността. Нѣма по-опасна болестъ за младитѣ отъ лѣността. Азъ говоря за онзи младъ човѣкъ, който е пригърналъ извѣстна идея въ живота си. Лѣнивъ ли е човѣкъ, той нищо не може да реализира отъ своята идея. Дойде ли лѣността у човѣка, тя ще го спре въ неговото развитие. Тя не потиква човѣка напредъ. Каквото благородно начинание да се зароди у човѣка, дойде ли лѣността, ще го чуе да

казва: нѣма защо да бързамъ сега, ще дойде време и за това. Лѣнивиятъ човѣкъ все отлага. За да изтъкнатъ резултатитѣ отъ положителнитѣ и отрицателнитѣ качества на човѣка, хората на миналото, сж написали редъ басни и пословици съ нравоучителни заключения. Напримѣръ, въ баснята „Щурець и мравки“, тѣ прѣдставляватъ щуреца като символъ на лѣността, а мравката — символъ на прилежание и трудолюбие. Не, това нравоучително заключение не е правилно. Щурецьтъ не е лѣнивъ, и мравката не може да символизира истинското прилежание и трудолюбие. Въ тия нравоучения днесъ трѣбва да се направи една малка корекция. Мравката е, наистина, активна, дѣятелна, но чувството, което я заставлява да се прояви такава, не е прилежанието, но стяженолюбието. Въ моитѣ очи, щурецьтъ, съ своитѣ пѣсни, е прѣдвѣстникъ на една нова култура. Той е културенъ. Между щуреца и заека има извѣстно сходство: заднитѣ крака на щуреца сж дълги, и той обича да скача. Сжщото нѣщо се забѣлѣзва и у заека.

Казвамъ: отъ чисто психологическо гледище, за да може една работа да се свърши добръ, човѣкъ трѣбва да има разположението на щуреца. Щурецьтъ винаги има разположение. Въ това отношение щурецьтъ мяза на виденъ, ученъ човѣкъ, който добръ раз-

бира живота. Това не значи, че той разбира живота като човѣкъ, но като щурець. Въ ограниченія крѣгъ на своя животъ той го разбира и използва добрѣ. Мравитѣ пъкъ символизирайтъ култура, която е изгубила вече своето направление въ живота. Тѣ показватъ за отклонението на културата отъ правия ѝ пътъ. Като се прослѣди живота на мравитѣ, може да се намѣрятъ причинитѣ въ органическия свѣтъ за спираене-развоя на една култура. И ако търсите отрицателнитѣ, лошитѣ чѣрти на дадена култура, ще ги намѣрите въ живота на мравитѣ. Между тѣхъ има редъ и дисциплина, но дисциплина на насилие, дисциплина на жестокость. Тѣ сж сжщества на краенъ материализъмъ, но не и на идеализъмъ. Когато младиятъ човѣкъ казва, че трѣбва да се работи на младини, за да се почива на старини, това подразбира култура на мравитѣ.

Съврѣменнитѣ хора, като се ръководятъ отъ принципа, да работятъ на младини, за да почиватъ на старини, сж създали лѣнността. Подъ почивка тѣ разбиратъ това успокоително състояние, въ което човѣкъ само си почива и удовлетвува. Върху този принципъ сж съградени и нѣкои религиозни системи. Турцитѣ, за примѣръ, си прѣдставляватъ рая, като блаженство: прѣдъ тѣхъ седи цѣла планина отъ пилафъ, полѣтъ съ масло

Тѣ държатъ нергиле въ устата си и лъжица въ ржка, и отъ врѣме на врѣме си пушатъ и взиматъ отъ пилафа. Това състояние се продължава цѣла вѣчностъ. То е вѣчниятъ животъ на щастие и блаженство. И много отъ съврѣменнитѣ хора си прѣдставляватъ живота по този начинъ и казватъ: да има прѣдъ мене планина отъ пилафъ и азъ да седя съ лъжица въ ржка прѣдъ нея, безъ никаква мжчнотия да бъркамъ въ пилафа, да си хапвамъ и за нищо въ свѣта да не мисля — въ това седи смисъла на живота. Тия хора търсятъ лесния животъ, безъ мжчнотии и страдания.

Питамъ: каква култура, каква цивилизация или каква идея може да се роди при такова разбиране на живота? Днесъ младитѣ се възпитаватъ по единъ начинъ, старитѣ — по другъ начинъ, но въ края на краищата, и единитѣ, и другитѣ, като се натъкватъ на мжчнотии и противорѣчия въ живота си, казватъ: защо е създаденъ така свѣтътъ? Казвамъ: мислите ли, че Богъ, Който е създалъ свѣта и мислилъ съ вѣкове, какъ и по какъвъ най-добъръ начинъ да го създаде, ще внесе всички тѣзи противорѣчия, мжчнотии и страдания, отъ които вие да се спъвате? Мислите ли, че Богъ, Който е създалъ цѣлата вселена, не е прѣгледалъ, не е взелъ въ внимание всички най-правилни начини и методи за развитието на всички сжщества? Мислите ли, че Той не

е прѣдвидилъ всички условия за и противъ общото развитие на живота? — Всичко това е прѣдвидено още прѣди създаването и проявяването на живота, и ако днесъ изпжкватъ повидимому редъ противорѣчия въ живота, тѣ не сж Божие дѣло, но тѣ сж сѣнки, които сжществуватъ въ съзнанието на недоразвититѣ още сжщества. Тия сѣнки се дължатъ на други сжщества, които сж влѣзли въ съзнанието на хората и сж затъмнили тѣхната първоначална свѣтлина. Животътъ, самъ по себе си, тѣй както е билъ първоначално въ съзнанието на Бога, е идеаленъ, възвишенъ и съвършенъ. И ако човѣкъ вложи въ живота си онази абсолютна вѣра, че всичко, което Богъ е направилъ, е добро и съвършено, той ще се домогне до истинския, до дълбокия смисълъ, който Богъ е вложилъ въ цѣлокупния животъ. Тогава, човѣкъ ще разбере, какво е прѣдзначението на тия привидни противорѣчия; той ще разбере още, защо идватъ страданията и мжчнотиитѣ въ живота. За да се достигнатъ практически тия резултати, и да се спаси човѣкъ, той трѣбва да схване всички ония най-фини приоми, чрѣзъ които лѣността го обхваща, за да спре неговото развитие. Лѣността е сила, която съзнателно се домогва до човѣка, за да му противодѣйствува въ живота. Когато силитѣ въ човѣка се уравниатъ, въ него се явява лѣность,

бездѣйствие. Прѣдставете си, наприкладъ, че двама юнаци, съ равни сили, излизатъ да се борятъ единъ срѣщу другъ. Тѣ ще се борятъ извѣстно врѣме, но никой отъ тѣхъ нѣма да спечели борбата, вслѣдствие на което тя ще се прѣкрати. При това положение не може да има вѣчна борба. Смисльтъ на живота не е въ вѣчната борба, но въ вѣчното движение. Въ този случай, на помощъ иде прилежанието. То е онзи импулсъ на човѣшкия духъ, който постоянно потиква ту една, ту друга сила или способностъ у човѣка къмъ дѣйность и го държи въ постоянно съзнателно движение, което ние наричаме „работа“. Ето защо, прилежанието трѣбва да влиза като основенъ елементъ въ всѣки актъ, въ всѣка мисль, въ всѣко чувство.

И тъй, прилежанието се отличава съ това, че прѣвъзмогва всички трудности и мъчнотии въ живота, а лѣнността отстъпва и при най-малката спѣнка. Слѣдователно, за да не може лѣнността да се загнизи въ ума, въ сърцето или въ волята на човѣка, като болезнено вжтрѣшно състояние на душата, той не трѣбва да се спира прѣдъ никакви мъчнотии въ живота си, защото всѣка мъчнотия, колкото малка и да е тя, прѣдставлява единъ етапъ, прѣзъ който човѣкъ трѣбва да мине. Тя прѣдставлява прѣграда, на която има поне едно отворстие, прѣзъ което може да се

излезе. Мжнотиитѣ въ живота сж нѣщо подобно на формулитѣ въ математиката. Ако знаешъ формулитѣ, ще можешъ да рѣшавашъ и задачитѣ. По сѣщия начинъ, ако се справите съ една ваша мжнотия, вие ще можете да рѣшите и задачата на вашия животъ. Мжнотиитѣ сж елементи на дадени задачи.

Сега азъ искамъ добръ да ме разбирате, добръ да ме слушате. Понѣкога лѣнивиятъ човѣкъ си мисли, че е божество, за което всички трѣбва да работятъ. Той се счита като центъръ на вселената и казва: азъ не трѣбва да се движа отъ мѣстото си, защото помръдна ли се, всичкиятъ редъ и порядъкъ въ свѣта ще се наруши. Въ това отношение този човѣкъ е философъ, счита, че само той има право да учи хората, какъ да работятъ и да живѣятъ, а щомъ дойде въпросъ до него, той казва: азъ свършихъ своята работа въ свѣта, свършихъ и съ въпроса за учене и за молитва, свършихъ и съ въпроса за Любовта. Сега не ми остава нищо друго, освѣнъ да седя неподвижно, като точка въ вселената, около която всички други да се движатъ и да работятъ. Който иска да му кажа, какво трѣбва да прави, да дойде при мене. Такъвъ човѣкъ може да ви учи, какво нѣщо е прилежанието, безъ да го прилага самъ той. Той търси охолния животъ и удоволствията. Говори меко, тихо и спокойно, ка-

то философъ. Съ никого не се кара; повидимому е благъ и спокоенъ, усмихва се налѣво — надѣсно, и ако нѣкой му противорѣчи, ако не иска да свърши работата, която му възлага, той ще бръкне въ джоба си, ще извади оттамъ една или нѣколко звонкови монети и ще му каже: ако искашъ да станешъ прилеженъ човѣкъ, направи тази работа и не ме заставяй да изгубя спокойствието си. Изгубя ли своето спокойствие, ти ще изгубишъ живота си, защото ще се наруши реда и порядъка въ цѣлата вселена. Щомъ се изпълни желанието му, той казва: ето единъ будала човѣкъ, който не разбира смисъла на живота!

Лѣнивиятъ човѣкъ постоянно дава съвѣти на другитѣ. На едного казва: иди да копаяшъ на лозето! На другиго казва: ти чети, учи! На трети казва: иди да орешъ на нивата! А той само седи и се подсмива на слабоститѣ на хората. Нѣкои наричатъ лѣността „вжтрѣшна аристокрация“ на човѣка. Лѣнвиятъ човѣкъ се движи съ голѣмо достоинство и величие, дава си видъ, че всичко разбира. Отъ кога води началото си лѣността?—Още отъ първия човѣкъ, който, като останалъ безъ работа, искалъ да надхитри природата, да ѝ се наложи. Но разумната природа не обича лъжитѣ, не обича бездѣйствието, не обича да се прѣстѣпватъ нейнитѣ закони. Дълго врѣме тя е мълчала и наблюдавала

само, до кога ще се продължи тази работа. И като видѣла, че тази работа нѣма да се изправи сама по себе си, като минавала покрай човѣка, тя започнала всѣки день да туря на гърба му по една малка прашинка. Лѣнивиятъ човѣкъ, като не обичалъ да се чисти, оставялъ праха на гърба си. Така той очаквалъ другъ нѣкой да го очисти, докато най-послѣ на гърба му се събралъ толкова много прахъ, че той забѣлѣзалъ, какво животътъ му се измѣня и губи смисъла си. Той не може да разбере, че причината за натрупването на прашинкитѣ по гърба му, това е той самъ. Туй натрупване на прашинкитѣ се изразява въ общо затлъстяване на организма. Този човѣкъ затлъстява толкова много, че всичко красиво въ него се обезобразява. Той започва да се чуди на всичко това и казва: какъ тъй, азъ, спокойниятъ човѣкъ да дойда до това положение? Има нѣщо безсмислено въ живота! Започва да се оглежда оттукъ—оттамъ и казва: какво е станало съ мене, че се измѣнихъ толкова много?

Слѣдователно, много отъ сегашнитѣ безпокойствия и страдания въ свѣта се дължатъ единствено на бездѣйствието. За всѣки даденъ моментъ човѣкъ може да бжде лѣнивъ въ добродѣтелята, лѣнивъ въ знанието, лѣнивъ въ истината, лѣнивъ въ мъдростта. Лѣността сѣществуваше и въ Соломона, като

качество на човѣшкото. Слѣдъ като Соломонъ доби всичкото знание на свѣта, лѣнността първа тури своето краче въ него, и той каза: „Суета на суетитѣ, всичко е суета! Многото знание е тежестъ за духа.“ Слѣдъ това Соломонъ се прѣдалъ на ядене и пиене. Той търсилъ причинитѣ на лѣнността въ себе си, но не могълъ да ги намѣри. Най-послѣ напусналъ всичко и свършилъ съ падение.

И тъй, правилниятъ, естествениятъ пжтъ въ живота е прилежанието. Докато прилежанието е залегнало дълбоко въ човѣка, той върви въ правия пжтъ на живота, въ който всички сили и способности се развиватъ правилно. Прилежниятъ човѣкъ е радостенъ и веселъ. Като се връща вечеръ отъ работа, той е тихъ и спокоенъ, доволенъ, че е свършилъ работата, която му прѣдстояла прѣзъ деня. Той има свой активъ и пасивъ. Красиво е, когато човѣкъ успѣе да постигне такова състояние въ себе си! Кажете ли нѣкой човѣкъ, че скърби за своитѣ непостигнати желания, това показва, че той е билъ лѣнивъ. Само лѣнвиятъ човѣкъ мисли, че желанията му не могатъ да се постигнатъ. Недоволството е състояние, присжщо на лѣнността. Недоволството и лѣнността вървятъ заедно. Или, казано съ други думи: лѣнността е майка на недоволството. Който е лѣнивъ, непрѣменно ще има вжтрѣшно недоволство въ себе си.

Та казвамъ: ако искате психологически да разберете качествата на лѣнността и прилежанието, ще се доберете до външната страна на новия животъ, който искате да придобиете. Прилежанието ще ви покаже методитѣ и законитѣ, които съществуватъ въ живота; то ще ви покаже още и съ кои хора ще можете да работите. Лѣнността пъкъ ще ви отклонява отъ правия пътъ. Много дѣца до извѣстна възраст сж активни, прилежни, но послѣ трѣгватъ по пътя на лѣнността, и така изгубватъ смисъла на живота. Ще знаете слѣдното правило: злото се явява като резултатъ на лѣнността. Или, лѣнността е майка на злото. Доброто е резултатъ на прилежанието. Или, прилежанието е майка на доброто. Това е вжтрѣшно, психологическо разграничение между злото и доброто.

Нѣкои питатъ: отъ какво е родено злото? — Отъ лѣнността. Лѣнността е цивилизация, която е родила злото. Силата на злото не е постоянна, но то има ефектъ, понеже въ него ставатъ чести избухвания. Въ злото дѣйствува българскиятъ остенъ. Волътъ оре на нивата, движи се, защото остенътъ го побутва. Конътъ тича, служи на господаря си, защото камшикътъ се упражнява върху него. Нито волътъ, нито конътъ работятъ по своя добра воля. Остенътъ и камшикътъ сж причина за тѣхната дѣятелность.

Слѣдователно, ако човѣкъ има въ себе си стимулъ, подобенъ на остень или камшикъ, който го заставя да работи и върви напредъ, това не е правилна дѣятелность. По този начинъ и лѣнливиятъ може да работи. Когато иска да извърши нѣкоя работа, лѣнливиятъ ще накара нѣкого да го застави насила да работи. Силитѣ въ лѣнливия човѣкъ сж пасивни. Той казва: „Кой ще си чупи главата да учи това или онова? Господъ не е създалъ живота за мъчение. Нѣма защо да се мъча.“ Излѣзе вѣнъ, понапече се малко на слѣнце, пакъ влѣзе вѣтрѣ, легне да си почива. Лѣнливиятъ човѣкъ търси удоволствията въ живота. Нѣкой казва: азъ не искамъ да уча. — Азъ зная, кои сж причинитѣ за това нѣщо. — Азъ не искамъ да се моля. — И затова зная причинитѣ. Кой те заставя на сила да се молишъ? Ако те заставятъ на сила да се молишъ, това не е молитва. Ако те заставятъ на сила да правишъ добро, това не е добро. Добро е това, което се върши по закона на прилежанието, което е естествено, здравословно състояние на човѣка. Човѣкъ винаги трѣбва да държи прилежанието въ себе си. Дойде ли до нѣкоя спѣнка въ живота си, той трѣбва абсолютно да отхвърли лѣнностьта отъ себе си. Не върви ли нѣщо въ живота ви, откажете се напълно отъ лѣнностьта и започнете съ прилежанието. Само чрезъ

него ще разрѣшите въпроситѣ: защо сж-
ществува злото въ свѣта, защо сжществуватъ
и противорѣчията. Дойде ли лѣнността при
васъ, откажете се отъ нея. Тя е майка на
злото. Не се сърдете на лѣнността, но из-
слушайте я, тя има цѣла история. Ако бжде-
те внимателни съ нея, тя ще ви каже исти-
ната, отдѣ води произхода си, какъ се е за-
гнѣздила въ човѣка и т. н. Не мислете, че е
лесно да се освободите отъ лѣнността. Тя е
жива сила, която разполага съ такива тънки
похвати, че ако не знаете, какъ да постѣпи-
те съ нея, тя ще се метне на гърба ви и
цѣлъ животъ ще я носите. Тя ще се промѣк-
не и въ най-добрия ви приятелъ, когото оби-
чате, за да ви заблуди и изкара отъ правия
пѣтъ на живота.

Ще ви приведа единъ примѣръ, да види-
те, съ какви тънки похвати рабсти лѣнността.
Прѣдставете си, че при васъ дохожда най-
добрия ви приятелъ, когото не сте виждали
цѣли 20 години. Въ това врѣме вие трѣбва
да направите своята молитва, и приятельтъ
ви, като види това, казва: „Остави сега мо-
литвата си, първо да се видимъ, че тогава.
Отъ толкова врѣме не сме се виждали!“ По-
дадете ли се на неговитѣ думи и съвѣти, вие
изпадате въ закона на лѣнността. Ако ваши-
ятъ приятелъ върви по закона на прилежа-
нието, той трѣбва да се моли заедно съ васъ.

Молитвата е свещенъ актъ, който всѣки човѣкъ трѣбва да извърши. Какъ ще направи той своята молитва, това зависи отъ неговото развитие. Какво прави човѣкъ първо, когато се събуди? Докато е спалъ, очитѣ му сж били затворени, но щомъ се събуди, най-напрѣдъ той отваря очитѣ си, послѣ вдига ржцѣтъ си и става. И тогава азъ казвамъ: пробуждането на човѣшката душа се съпровожда съ отваряне на очитѣ. Отварянето на очитѣ пѣкъ въ този случай не е нищо друго, освѣнъ молитва. Значи, молитвата е отваряне на очитѣ. Кой отваря очитѣ си рано сутринъ? — Прилежниятъ човѣкъ. Той е буденъ, има будностъ на съзнанието. Да се молишъ, значи да отворишъ очитѣ си, да погледнешъ на всичко красиво въ свѣта, което Богъ е направилъ и да тръгнешъ напрѣдъ, да свършишъ малката работа, опрѣдѣлена за деня. Онѣзи хора, които само седятъ на едно мѣсто и молитви четатъ, тѣхната молитва е молитвата на лѣнивия, на мързеливия човѣкъ. Тия хора въ края на краищата ще свършатъ лошо. Тѣ четатъ молитви една слѣдъ друга и, като не получатъ отговоръ, казватъ: защо Господъ не отговори на моята молитва? Азъ имахъ нужда отъ 10—15,000 лева, отъ 10—15 слуги. Защо Господъ не задоволи моитѣ нужди? Този човѣкъ си прѣдставя най-хубави нѣща и се чуди, какъ тѣй, Господъ се

осмѣлява да не отговори на молитвата на такова величие, на такова божество, като него! Той мисли, че и Господъ трѣбва да му слугува. Този човѣкъ има голѣмо мнѣние за себе си.

Та казвамъ: всички отрицателни чѣрти въ нашия животъ се раждатъ все отъ лѣнността. Щомъ се явятъ тия отрицателни чѣрти, животътъ става неносенъ, изгубва смисъла си, а съ това и съзнанието на хората потъмнява, и тѣ вече не могатъ да разбиратъ нѣщата. Това е състояние на затваряне очитѣ на човѣка. Обаче, кога трѣбва човѣкъ да затвори очитѣ си? — Само когато спи.

Сега, като говоря за лѣнността и прилежанието, азъ ги разглеждамъ въ тѣхната вътрѣшна сжѣщина, а не тѣй, както се разбиратъ въ живота. Запримѣръ, азъ не взимамъ почивката, като състояние на лѣнность, но като състояние, въ което мисълта взема участие. Когато човѣкъ почива, трѣбва да знае причинитѣ, защо трѣбва да почива; когато човѣкъ иска да се моли, трѣбва да знае причинитѣ, защо да се моли; когато човѣкъ иска да мисли, да работи, или да учи, трѣбва да знае причинитѣ, защо иска тия нѣща.

Нѣкой казва: животътъ нѣма смисълъ. Питамъ: какъ е възможно, Богъ, Който е създалъ свѣта и го е осмислилъ, да нѣма никакъвъ смисълъ? Ти какъ дойде до това заклю-

чение? Това е философията на лѣнливия човѣкъ, отъ която трѣбва да се пазите. Ако искате да придобиете новия животъ, трѣбва да се пазите, трѣбва да се откажете отъ философията на лѣнността. Който иска да живѣе съ новитѣ разбирания, трѣбва да бѣде благоугоденъ на Бога. Какъ може човѣкъ да бѣде благоугоденъ на Бога? Ще ви попитамъ: кои ученици сж любими на учителя си? — Способнитѣ ученици. Прилежниятъ ученикъ е способенъ. Способниятъ ученикъ е даровитъ. Даровитиятъ ученикъ е любимецъ на учителя си и на Бога. Съ прилежния ученикъ Богъ всѣкога се занимава, а на лѣнливия ученикъ — прахъ остава. Какво разбирате подъ думитѣ „на лѣнливия ученикъ Богъ прахъ остава“? Вървите ли по закона на лѣнността, Богъ ще остави върху васъ прахъ. Това значи: колкото пжти природата мине покрай лѣнливия човѣкъ, който седи въ бездѣйствие, все ще тури по една прашинка на гърба му. Богъ поглежда къмъ този човѣкъ и казва: „Това мое дѣте единъ день ще пожъне послѣдствията на своята лѣнностъ, но ще научи урока си“.

Често, като се говори на хората за духовни работи, тѣ не се интересуватъ за тѣхъ. Вие трѣбва да знаете причинитѣ, защо не ви интересуватъ тия въпроси. Двѣ причини може да има за това: или вие не сте готови да въз-

приемете тия въпроси, или този, който ви говори, не засѣга въпроситѣ по сѣщество. Прѣди всичко, и материалниятъ, и духовниятъ свѣтъ иматъ своигѣ добри страни. И въ двата свѣта има нѣщо реално, което не се измѣня. Тази реалностъ, именно, прѣдставлява вжтрѣшната връзка между всички прояви на живота. Въ това отношение вие ще видите, че прилежниятъ човѣкъ се солидаризира съ дѣятелността на сѣществата отъ всички свѣтове и работи заедно съ тѣхъ. Лѣнивиятъ човѣкъ, обаче, е краенъ индивидуалистъ. Той се отдѣля отъ сѣществата на другитѣ свѣтове, живѣе само на физическия свѣтъ, като се ржководи главно отъ своята личностъ. Животътъ на личността, обаче, не прѣдставлява идейния животъ. Чрѣзъ лѣността у човѣка може да се развие вжтрѣшното криво разбиране на нѣщата, което да го отклони отъ правия пжтъ на онази естествена дѣятелностъ, потрѣбна за душата.

И тѣй, ще държите въ ума си идеята за прилежанието и лѣността. Младитѣ трѣбва да се пазятъ отъ лѣността. Старитѣ, които иматъ опитностъ отъ нея, всѣ сж научили нѣщо, и сега трѣбва да се подмладяватъ. Дойде ли въ съзнанието имъ идеята, че сж се подмладили, трѣбва вече съзнателно да се пазятъ отъ лѣността. Тя води къмъ старостъ, къмъ осакатяване на човѣка. Младостта е вѣншенъ

изразъ на прилежанието; старостъта е външенъ изразъ на лѣнността. Всички велики добродѣтели живѣятъ въ закона на прилежанието; всички слабости и пороци живѣятъ въ закона на лѣнността. Младиятъ трѣбва да върви въ закона на прилежанието и да използва и най-малкитѣ блага, които Богъ му е далъ за разрѣшение на задачитѣ, опрѣдѣлени въ живота му. Влѣзе ли лѣнността въ сърцето на младия, тя ще каже: ти трѣбва да пазишъ сърцето си отъ Любовта, да не изгори; не трѣбва да обичашъ всички хора, не си ги родилъ ти. Обичай себе си. Достатъчна ти е тази любовъ. Дойде ли такова чувство въ сърцето ви, то ще ви осакати. Когато лѣнивиятъ човѣкъ казва, че не може да обича всички хора, азъ го уподобявамъ на човѣкъ, който туръ прѣдъ очитѣ си прѣграда съ тѣсно отверстие и отъ врѣме на врѣме поглежда прѣзъ него, като казва: не мога да обичамъ цѣлия свѣтъ! — Разбира се, че не можешъ. Прѣзъ това тѣсно отверстие ти виждашъ само единъ човѣкъ и него можешъ да обичашъ. Той казва: тогава покажи ми начинъ, какъ да обичамъ всиички хора! Веднага хвърлямъ прѣградата отъ очитѣ му, и той вижда всичко наоколо си. Лѣнността туря такива прѣгради прѣдъ очитѣ на хората и ги води въ задънени улици. Тѣ гледатъ, гледатъ наоколо си и жазватъ: какъ може да мине кола оттукъ?

— Този път не е за кола. Пътът за коли е на друго място. — Тогава нека дойдат хора да прокарат нов път. Казвам: ти върви по пътя, който Бог отдавна е начертал и не чакай хората да прокарат нов път.

Днес млади и стари, учени и прости критикуват Бога, философствуват, намират, че свътът не е създаден, както трябва; по друг начин трябва да се създаде. Казвам: хора, които философствуват по този начин, вървят по закона на лъността. Това е аномално състояние на съвременната култура. При това състояние хората слизат от стъпалото на културата и отиват в цивилизацията — една стъпка по-надолу. Човешкият идеализъм роди културата; културата роди цивилизацията; цивилизацията роди диващината — едно регресирание на човечеството. И какво дойде след всичко това? — Хората започнаха да се избиват. Какво спечелиха от това нещо? — Навред разрушения. Такива са последиствията на лъността. Това не е еволюция, но — израждане на човечеството. Еволюцията е закон за изправяне погрешки. Да еволюираш, значи да вървиш към прилежанието. Еволюцията включва усилията на човечеството да влезе в закона на прилежанието, т. е. в правилните прояви на човешката дейтелност.

Нѣкои питатъ: каква е задачата на съвременното човѣчество? Казвамъ: задачата на човѣчеството е да се върне къмъ първичния Божественъ животъ. Това е новиятъ животъ. Всичката философия може да се изрази съ думитѣ: да живѣемъ, както Богъ живѣе; да се проявяваме, както Богъ се проявява; да работимъ, както Богъ работи! Да бждемъ като Бога и едно съ Бога! Този е смисълътъ на новия животъ. Постигнешъ ли това, всички сжщества ти ставатъ близки, както на Бога сж близки; всички спорове се разрѣшаватъ моментално. По този начинъ вие ще чуете тихия гласъ на Бога, който ви казва: „Прилежание!“ То води къмъ правилното развитие на живота. Разберете ли така прилежанието и лѣнността, тѣ добиватъ смисълъ за васъ, защото въ смисъла имъ се крие истината. Всѣка дума е върна, когато изразява истината. Ако описвамъ вълка, ще го опиша такъвъ, какъвто е—съ неговитѣ истински чѣрти. Като описвамъ лѣнността и прилежанието, ще ги опиша съ сжщинскитѣ имъ качества, безъ никакво прѣувеличение и намаление. Тогава само думитѣ придобиватъ още съдържание и смисълъ.

Ще ви дамъ правило, какъ да се пазите отъ лѣнността. Като минете покрай нея, турете на гърба ѝ една прашинка и си заминете. Като ѝ турите тази прашинка, тя ще се зарадва. Иначе, ще тръгне подиръ васъ. Тази прашинка

е благословение за нея, което тя слѣдъ време ще разбере. Казвате: какъ да разберемъ и приложимъ това правило? Буквално ли трѣбва да се разбира?—Онѣзи хора, на които съзнанието е будно, тѣ ще ме разбератъ. Който не разбира сжщността на живота, не трѣбва да се самоосжжда. Който се самоосжжда, той не разбира Истината. Онзи човѣкъ, който не се самоосжжда, но търси причината на своитѣ грѣшки и иска да ги изправи, той разбира смисъла на живота. Всички погрѣшки, всички неуспѣхи въ живота се дължатъ на лѣнността. Тежкитѣ условия на вашия животъ се дължатъ на лѣнността.

Нѣкой казва: тежка е моята сждба! Кой ме доведе до този край? Кой ме върза съ това дебело вжже? — Лѣнността. Казвате: вжжето вече е оплетено, вързанъ съмъ съ него, но какво да правя сега?—За да се избавите отъ вашата тежка сждба, влѣзте въ закона на прилежанието, и веднага ще разрѣшите мжчнотиитѣ на вашия животъ. Въ момента, когато започнете да работите съ закона на прилежанието, вие ще се освободите отъ ограничителнитѣ условия на вашия животъ. Свържете ли се съ закона на прилежанието, не се страхувайте повече. Да не по-стѣпите като онзи неврастеникъ, комуто лѣкарьтъ прѣпоръчалъ по-бързо ходене. Той послушалъ съвѣтитѣ на лѣкаря и веднага за-

почналъ да върви бързо. Обаче, като изминалъ нѣколко крачки, спрѣлъ се и си казалъ: „Да не бързамъ толкова много. Като вървя така бързо, мога да изгубя силитѣ си, мога да се задуша, и сърцето ми ще спре.“ Щомъ помислилъ така, той взелъ друга посока въ живота си.

Та казвамъ: тръгнете ли по закона на прилежанието, не се спирайте, не се плашете отъ бързото движение. Въ прилежния човѣкъ съмнѣние, невѣрие не съществуватъ. Той е човѣкъ на положителната вѣра. Започне ли една работа, свършва я до край. Че времето било студено или дъждовно, че условията били неблагоприятни, че ималъ нѣкакви спънки, наслѣдени отъ майка си и баща си — за всичко това той не търси причини за извинения, върви напредъ и работи. Лѣнността очаква на наслѣдство и се оправдава съ лоши наслѣдени чѣрти, а прилежанието носи дарбитѣ и ги разработва. Нѣкой пита прилежанието: какво носишъ? — Дарби и трудолюбие. Послѣ пита лѣнността: ти какво носишъ? — Слабости и охолень животъ.

И тъй, доста ви говорихъ за лѣнността и прилежанието. Тия въпроси сж материя, приятна за разискване, но дотукъ ще спра, за да не забравите другитѣ нѣща. Дойдохъ вече до едната трета отъ въпроса, но ако продължа по-нататъкъ, ще прѣядете. За да

имате импулсъ къмъ работа, трѣбва да останете малко гладни. Това изисква закона на прилежанието.

Започнете новия, Божествения день на прилежанието! Днешниятъ день да бжде послѣденъ день на лѣнността и пръвъ день на прилежанието. Нека свѣтлината на този день бжде свидѣтель на прилежанието!

24 августъ, 1928 г. Изгрѣвъ.

Гордостъ и ревностъ.

„Само свѣтлиятъ пжть на
Мждростъта води къмъ Истината.
Въ Истината е скритъ живота“.

Въ Писанието има едно изречение, което гласи: „Знанието възгордява, а Любовьта назидава“. Онзи, който изказалъ това изречение, скрилъ въ него една дълбока истина. Кой сж причинитъ, че знанието възгордява? Да се мисли, че знанието възгордява, това говори за изопачаване на правата мисль. Само гордиятъ човѣкъ мисли, че всичко знае, че никой не знае работитъ, както него. Обаче, да знаешъ всичко, да знаешъ нѣщата тъй, както никой другъ, това е качество само на Бога, на онова висше съзнание у човѣка, което схваща всички нѣща едноврѣменно. Когато нѣкой човѣкъ каже, че той знае всичко, че като него нѣма подобенъ въ свѣта, това показва, че този човѣкъ е на първото стжпало на възрастващия животъ и едва сега започва да мисли. Мисли ли, че всичко знае, той е на пжтя на гордостъта, т. е. на кривия пжть въ живота.

„Знанието възгордява, а Любовта назидава“. Друго едно положение, въ което горделивият човѣкъ изпада е, че той заема особено положение къмъ всички същества; мисли, че за него трѣбва особено положение, особена обстановка въ живота. Горделивият човѣкъ изгубва своята вътрѣшна мекота, чрѣзъ която може правилно да се развива. Не е знанието, което възгордява и спира човѣка отъ правия пътъ на живота, но гордостта, именно, е спънка за истинското знание и за добрия животъ на човѣка. Човѣкъ, у когото живѣе гордостта, прѣстава да се учи. Той казва: азъ зная всичко. Прѣстане ли да се учи, той прѣстава и да живѣе и казва: азъ съмъ живѣлъ достатъчно, всичко съмъ опиталъ, нѣма какво повече да уча. Горделивият човѣкъ намира, че всички хора трѣбва да вървятъ по неговия пътъ, понеже той всичко знае, всичко разбира — той е мѣрка за живота на другитѣ.

Споредъ менъ, гордостта е най-голямата суша, която може да се яви въ живота на човѣка. Гордостта може да се нарече още запичане на съзнанието. Когато хлѣбътъ се тури въ фурната да се пече, още докато не се е напълно опекълъ, казватъ, че хлѣбътъ се запича. Това запичане на хлѣба не е естественъ процесъ, т. е. не е завършенъ процесъ. Слѣдъ като опечете хлѣба,

какво постигате? Вие може да ядете житото тъй, както природата ви го дава, а може и да го опечете, като хлѣбъ. Като вземете една круша, вие може да я опечете, и така да я ядете, а може да я ядете и въ естествения ѝ видъ. И житото, и крушата, както и всички плодове сж печени веднѣжъ отъ слънцето.

Въ природата сжествува единъ вжтрѣшенъ процесъ, въ който се проявява животътъ. Когато житното зърно расте и зрѣе, то придобива животъ въ себе си. Обаче, когато житното зърно се пече, то не придобива животъ. Въ печенето, като процесъ, животъ не се придобива. Слѣдователно, когато се запече или напълно опече хлѣбъ, или какъвъ и да е плодъ, или друго нѣщо, този процесъ е резултатъ на човѣшката наука, наречена на съврѣмененъ езикъ „готварство“. Ако разгледате научно, какво е донесло готварството въ днешната му форма, въ която сжествува, ще видите, че то води слѣдъ себе си редица изопачавания. Въ такъвъ случай ще се яви въпросътъ: ако не се готви, какъ трѣбва да живѣе човѣкъ? Ако човѣкъ не пече хлѣба, какво трѣбва да прави? Този въпросъ е на мѣстото си, но не е зададенъ правилно. Трѣбва да се зададе въпросътъ: необходимъ процесъ ли е запичането? Казвамъ: нѣщата не трѣбва да се запичатъ. Особено този про-

цесъ на запичането не трѣбва да сжществува въ човѣшкото съзнание! Щомъ човѣшкото съзнание се запече, и животътъ прѣстава. Слѣдъ запичането се явява процесъ на загниване, мухлясване. Вземете единъ хлѣбъ едва запеченъ или напълно опеченъ и го оставете да поседи 5 — 6 дня. Какво ще стане съ този хлѣбъ прѣзъ това врѣме? — Ще мухляса. Сжщото нѣщо се забѣлѣзва и при гордостта. Дойде ли гордостта у човѣка, ще видите, че слѣдъ 5 — 6 — 10 дня най-много той започва да мухлясва. Горделивиятъ човѣкъ мухлясва.

Първиятъ процесъ, който трѣбва да се яви въ мисълта на хората, които искатъ да живѣятъ правилно, е да се откажатъ отъ желанието да пекатъ нѣщата. Нѣкой казва: пекатъ ме на рѣженъ. Какво се разбира отъ тия думи? Ако печете живъ човѣкъ на рѣженъ, какво ще придобиете? Ако печенето е процесъ на спасяване, разбирамъ, но ако слѣдъ като печешъ човѣка, той само се оплаква, въ това печене нѣма никакъвъ смисълъ.

Слѣдователно, всички неестествени отношения, всички неестествени мисли и желания, това сж неестествени процеси на човѣшкото съзнание. Въ това отношение гордостта е първото болезнено състояние на човѣшкото съзнание. Горделивиятъ човѣкъ мисли за себе си, че той притежава нѣкакви особени ка-

чества, каквито другитѣ хора не притежаватъ. И външно, и вжтрѣшно той счита себе си за особенъ човѣкъ.

Сега ще ви обясня, какъ разбираме ние външното и вжтрѣшното състояние на човѣка. Животътъ на земята, т. е. физическия животъ на човѣка е външниятъ животъ. Въ този животъ сжществува разнообразие отвънъ, а еднообразие отвжтрѣ. Значи, сжщината на земния животъ е еднообразна. Обаче, сжщината на живота седи въ духовния животъ. И затова, ще видите, че когато нѣкой човѣкъ започва да живѣе духовенъ животъ, той се отекчава отъ външнитѣ форми на нѣщата и, ако рече да се моли по стария начинъ, казва: дотегна ми вече да се моля! Молитвата, обаче, е непрѣривенъ процесъ въ живота на всѣки човѣкъ. Тѣй щото, като казва, че молитвата му дотегва, той възстава въ себе си противъ формата на молитвата, но не и противъ съдържанието и смисъла на молитвата. Този човѣкъ търси вече вжтрѣшенъ изразъ на нѣщата. Молитвата на духовния човѣкъ трѣбва да бжде тѣй естествена, каквато е молитвата на дѣтето къмъ майката. Дѣтето се моли на майката: „Мамо, дай ми хлѣбъ, дай ми круци, дай ми това — онова!“ Дѣтето иска, а майката дава. Но ако това дѣте и слѣдъ като порасне, слѣдъ като стане възрастенъ човѣкъ, все още продължава да ис-

ка отъ майка си, и тя все дава, какво ще придобие човѣкъ съ това постоянно искане? Значи, и за духовния човѣкъ молитвата трѣбва да получи новъ изразъ. Той трѣбва да се моли вѣчестѣй, както се моли Божествениятъ човѣкъ.

При сегашното състояние на човѣчеството хората сж дошли до положението само да искатъ. Тѣ се обръщатъ къмъ Бога и казватъ: „Господи, кжща нѣмаме, дай ни двѣ стаи и кухня!“ Други искатъ дрехи, обуца; трети се оплакватъ, че страдатъ отъ главоболие, отъ коремъ, отъ стомахъ — здраве искатъ отъ Бога. Всички искатъ удобства, добри условия въ живота и т. н. Казвамъ: като отидете при Бога, нищо нѣма да искате. Постоянното искане довежда човѣка до ожесточение. Горделивиятъ човѣкъ, понеже има особено мнѣние за себе си, като не получи това, което иска, казва: „Какъ смѣятъ да не задоволятъ моитѣ искания? Не знаятъ ли, че азъ съмъ особенъ, необикновенъ човѣкъ!“ — Не, особенъ може да бжде само съвършениятъ човѣкъ! Ако обикновениятъ човѣкъ мисли, че е особенъ, това е противорѣчие, на което той самъ се натѣква.

И тъй, когато човѣкъ дойде до положение да не се задоволява отъ физическия, отъ земния животъ, той трѣбва да навлѣзе въ духовния животъ. Въ този животъ има едно-

образие отвънъ, а разнообразие отвътръ. Духовниятъ човѣкъ не може да грѣши на земята, понеже той живѣе вътрѣшенъ, а не външенъ животъ.

Сега ще ви прѣдставя въ една външна, видима форма единъ процесъ, който става въ съзнанието на горделивия човѣкъ. Прѣдставете си, че единъ младъ, красивъ момъкъ хваналъ подъ ржка, или, както казватъ още „алабраце“, нѣкоя хубава, прѣдставителна мома и гордо, самодоволно върви съ нея. Въ съзнанието му, скрито, седи мисълта: „Като тази мома нѣма друга въ свѣта. Само азъ мога да се разхождамъ съ нея „алабраце“. Това показва, че гордостта се прокрадва скрито въ неговото съзнание. И момата, отъ своя страна, върви съ момъка и си мисли: „Като този момъкъ нѣма втори въ свѣта.“ Гордостта се промъква и въ нейното съзнание. И двамата вървятъ, оглеждатъ се надѣсноналъво, да разбератъ, дали и хората наоколо имъ признаватъ този фактъ. Но ето, случва се едно малко нещастие на този момъкъ. Като върви изъ пжтя, срѣща друга мома, десетъ пжти по-хубава отъ неговата. Той веднага хвърля погледъ къмъ нея, прѣцѣнява я, че е хубава мома, и въ съзнанието му се прокрадва мисълта: „Защо сега не мога да хвана тази мома алабраце?“ Като не може да постигне това свое желание, въздъхва

си само. Щомъ отминe хубавата мома, той се замисля малко и се уплашва отъ себе си, че такава мисль, такава желание е могло да мине прѣзъ него. Хубавата мома, като забѣлѣзва, че този момъкъ става малко гузенъ, тя се възгордѣва, но си казва: „Докато ти ходишъ алабраце съ тази мома, не заслужавашъ моето внимание.“ Момата, която той води алабраце, въ този случай започва да става ревнива. Тази срѣща съ хубавата мома и желанието на момъка да се разхожда съ нея, е причина за първия грѣхъ, който се явява въ неговото съзнание. На първата мома той е казвалъ, че никога нѣма да се откаже отъ нея, а едва вижда втората мома и е готовъ вече да замѣни първата съ нея.

Азъ ви привеждамъ този примѣръ, за да се схване положението, въ което много отъ съврѣменнитѣ хора често изпадатъ. Тази мома, съ която се разхождате алабраце, може да бжде нѣкаква ваша идея, за която казвате: това е идеалътъ на моя животъ, отъ който никога нѣма да се откажа. Обаче, виждате друга по-хубава идея и веднага казвате: какъ бихъ желалъ да имамъ тази идея и да се разхождамъ съ нея алабраце!

Питамъ: ако човѣкъ мѣни своитѣ идеали, на какво ще мяза той? Какво ще придобие този човѣкъ? Ако вие можете да смѣняте единъ идеалъ съ другъ, това не е никакъвъ

идеалъ, това е една обикновена мисълъ. Подъ думата „идеалъ“ азъ разбирамъ това, което не може да се замѣни съ нищо друго въ живота ви; това, което може да издържи на всички бури и вѣтрове, на всички страдания и изпитания. Успѣе ли човѣкъ да замѣни своя възвишенъ идеалъ съ другъ нѣкой, той прѣстава да живѣе. Това е точно така, както, ако човѣкъ замѣни своя животъ съ живота на другъ нѣкой човѣкъ. Както животътъ на човѣка не може да се замѣня, така и идеалътъ му не може да се замѣня. Всѣка подобна смѣна води къмъ смъртъ.

Нѣкой казва: едно врѣме идеята за дѣтинството бѣше моятъ идеалъ. Тогава азъ се възхищавахъ отъ идеята, която Христосъ е вложилъ въ стиха: „Станете като дѣцата!“ Питамъ: мислите ли, че вие можете да замѣните този идеалъ съ другъ нѣкой? — Въ физическия свѣтъ може да го замѣните, но въ духовния — не можете. Вие не може да замѣните Любовта съ нищо друго въ свѣта. Външнитѣ нѣща не могатъ да бждатъ побудителна причина въ свѣта. Слѣдователно, красотата не ражда Любовта. Въ този случай външната красота на нѣкоя мома или на нѣкой момъкъ не ражда Любовта. Ако вашата любовъ се дължи на нѣкоя външна форма, това не е любовъ; ако вашиятъ идеалъ се дължи на нѣкоя външна форма, това не е

идеалъ; ако вашиятъ животъ се подържа отъ нѣщо външно, това не е животъ.

Казвамъ: въ духовния свѣтъ има външно еднообразие и вътрѣшно разнообразие. Зато ва, ако погледнете външно хората въ духовния свѣтъ, ще забѣлѣжите, че всички сж еднакво красиви. Въ това отношение между тѣхъ нѣма разлика. И тогава, ако единъ младъ момъкъ влѣзе въ духовния свѣтъ и види нѣкоя красива мома, той никога не би казалъ: защо не мога да хвана тази мома алабраце? Тамъ всички моми сж еднакво красиви. Слѣдователно, въ духовния свѣтъ прѣстѣпление не може да се направи. Обаче, прѣстѣпление отвѣтрѣ може да се направи: мислено или сърдечно. Въ физическия свѣтъ нѣщата сж обратни. Тамъ прѣстѣпленията се вършатъ главно външно. Когато нѣкой човѣкъ сгрѣши въ духовния свѣтъ, прашатъ го на земята да изправи погрѣшката си. Ако той има извѣстна идея въ духовния свѣтъ и настоява, че идеята му е права, прашатъ го на земята да разбере истината по въпроса, и за тази цѣль възвишенитѣ същества му казватъ: „Когато идеята ти стане обективна, ти самъ ще се произнесешъ за нея“. И наистина, този човѣкъ дохожда тукъ на земята, учи, работи, пада, става; днесъ хване една алабраце, утрѣ друга; днесъ него хванатъ алабраце, утрѣ му даватъ пжтя, докато най-послѣ казва: „Побѣ-

лъ ми главата! Възвишенитѣ сѣщества го слѣдятъ отгорѣ и му казватъ: „Сега те поздравляваме! Разбра вече, въ какво седи твоята идея и какъ тя ще може да се реализира“. Този човѣкъ въ първо врѣме е билъ горделивъ, мислилъ е, че всичко може да направи, но слѣдъ като видѣлъ своя неуспѣхъ, започва да става ревнивъ.

Значи, гордостъта ражда ревността. Ние наричаме ревността сиромашия на живота. Защо? Гордостъта произвежда запичане на съзнанието, а запичането създава суша въ живота на човѣка. Питамъ тогава: какви плодове могатъ да се родятъ на суха почва? Ето защо, слѣдъ запичането се ражда сиромашията, т. е. ревността. Когато се каже за нѣкой човѣкъ, че е много ревнивъ, това подразбира, че той е осиромашелъ и умствено, и духовно — всестранно е осиромашелъ.

Сега азъ развивамъ тѣзи въпроси, защото и вие може да ги провѣрите, а мнозина вече иматъ опитностъ по тѣхъ. Гордиятъ и ревнивиятъ човѣкъ изгубватъ всичко хубаво въ живота си: своитѣ велики мисли, своитѣ велики чувства. Той изгубва всичко онова, което го е радвало въ живота му. Като говоря за гордостъта, азъ не разбирамъ проявената гордостъ, но — състоянието, което е резултатъ на гордостъта — запичането на съзнанието, когато човѣкъ прѣстава да

мисли и да чувствува. Каквото и да се каже на такъв човѣкъ, той все казва: „Азъ зная всичко това.“ — Погледни небето, вижъ какви сж свѣтли звѣздитѣ! — Нѣма какво да гледамъ небето и звѣздитѣ. Азъ зная отъ какво сж направени звѣздитѣ, зная каква свѣтлина иматъ, зная, че сж населени отъ разумни същества — нѣма какво повече да уча. Сега нека учатъ тия нѣща малкитѣ дѣца, които нищо не знаятъ.

Сега, отъ това, което се знае за гордостъта и за ревността, може да се извлѣче слѣдниятъ законъ: докато има запичане на човѣшкото съзнание, ще има сиромашия, ще има и безплодие. При тия състояния човѣкъ всѣкога ще бжде лишенъ отъ нѣщо. Такъвъ човѣкъ, като вижда, че съсѣдътъ му има нѣщо повече отъ него, въ сърцето му се явява ревностъ и веднага почва да критикува Господа: несправедливъ е Богъ къмъ мене! Какъ може Той да се отнася тъй къмъ мене, да ми отнема правата, да не ме оцѣнява, както трѣбва? Не знае ли, че азъ всичко разбирамъ, че не съмъ обикновенъ човѣкъ, като другитѣ? Този човѣкъ, докато се разхождалъ алабране съ красивата мома, гордѣлъ се, поглеждалъ самодоволно къмъ всички хора, като си казвалъ: по-красива мома отъ тази нѣма! Като постѣпва така съ тази мома, все едно, че дава обявление прѣдъ свѣта

за нейната красота. Въ сжщностъ, това блазни неговата гордостъ. Обаче, не минава много време, той срѣща по-красива мома отъ неговата и спира погледа си върху нея. И момата отъ своя страна, като срещне другъ момъкъ, по-красивъ отъ нейния, поглежда го и казва на своя момъкъ: „Ако обичашъ, пусни ме да вървя свободно. Горещо ми е малко“. Тя отдръпва ржката си, подъ прѣдлогъ и двамата да бждатъ свободни. Това показва, че тя е намислила да бѣга. И той, отъ своя страна, ѝ казва: „Искамъ малко да се уединя, защото се обезличихме“. Въ това обезличаване се крие друга идея. Неговото божество вече се е смѣнило съ друго, и начинътъ на поклонението вече е другъ. Това сж външни страни на извѣстни вжтрѣшни състояния у човѣка.

Казвамъ: ако вие искате разнообразие въ живота си отвънъ, трѣбва да знаете, че сте въ физическия свѣтъ. Обаче, между всички форми на живота сжествува извѣстна връзка. Тия форми съставляватъ части на единъ общъ организъмъ. Ако вие не можете да схванете тази велика идея и давате прѣдпочитане на една частъ прѣдъ друга, ще внесете смутъ въ душата си. Въ това отношение духовниятъ човѣкъ трѣбва да събере всичкитѣ тия части на едно и да образува отъ тѣхъ цѣлото. Писанието казва: „Ще бждемъ

едно стадо и единъ пастиръ“. Въ физическия животъ се срѣщатъ редъ противорѣчия, които ще се разяснятъ само тогава, когато всичкото разнообразие на този животъ се съедини въ едно цѣло, въ което ще изпъкне великиятъ, красивиятъ образъ на Бога. Задачата на човѣка е: въ своето висше съзнание да намѣри себе си, да намѣри Бога, да намѣри истинския смисълъ на живота. По този начинъ той ще може да съедини всички части въ едно цѣло, въ единъ образъ — въ образа на Бога. Това значи да намѣришъ Вѣчното Начало. Който не Го е намѣрилъ, далъ е мѣсто на гордостта въ себе си. Влѣзе ли гордостта въ човѣка, като естествена послѣдница на нея се ражда запичане на съзнанието. Послѣдното създава сиромашията у човѣка. Този човѣкъ вече е ревнивъ. Да бжде човѣкъ сиромашъ въ тази смисълъ на думата, това е голѣмъ неджгъ. Ревнивиятъ човѣкъ, като минава прѣзъ нивитѣ и лозята на своитѣ съсѣди, вижда, че нивитѣ имъ сж добрѣ изорани и лозитѣ добрѣ вързали и си казва: да е мое сега това нѣщо! Той пожелава всичко туй да е негово, но самъ не се залавя за работа. Горделивиятъ човѣкъ не може да работи въ твърдата почва, въ твърдата земя. Защо? — Има запичане, твърдостъ въ съзнанието.

Слѣдователно, горделивиятъ човѣкъ, за да се освободи отъ това състояние на съзна-

нието си, трѣбва да влѣзе въ закона на смиреніето. Учителитѣ на миналото сж разбирали това състояние на горделивия човѣкъ и затова сж говорили върху закона на смиреніето. Смиреніето е вжтрѣшенъ процесъ на съзнанието, който се изразява въ смѣняване условията на живота. Непрѣменно трѣбва да се смѣнятъ вжтрѣшнитѣ условия на човѣка, за да се почне работата въ живота. Условията, при които мнозина хора живѣятъ, сж неблагоприятни — въ съзнанието имъ има сухота, запеченостъ. Въ тия хора нищо не може да расте. Казватъ: какво трѣбва да се прави? — Вземете стомнитѣ си и почнете да поливате. Веднага трѣвата наоколо ще стане свѣжа, зелена, и всичко ще започне да расте.

За да се разбере смисълътъ на разнообразіето, което съществува въ физическия свѣтъ, трѣбва да се влѣзе въ духовния свѣтъ, дѣто се намира идеалътъ на живота. Ето защо, трѣбва да се съедини външниятъ физически животъ съ вжтрѣшния духовенъ животъ, т. е. външното разнообразие на физическия животъ съ вжтрѣшното разнообразие на духовния животъ. Само така животътъ може да се осмисли. Като говоримъ за Вѣчното Начало, ние вече разбираме всичкото разнообразие, което съществува въ свѣта. Всѣки може да опита тази идея. Който обича Бога, всичко, което съществува въ свѣта — небето, звѣздитѣ —

всичко е заради него. Обаче, събератъ ли се двама души и всѣки отъ тѣхъ казва, че всичко въ свѣта сжествува само заради него, и двамата ще се намѣрятъ на физическия свѣтъ и ще видятъ само частитѣ, но не и цѣлото. Всички хора трѣбва да влѣзатъ въ духовния свѣтъ, да образуватъ едно цѣло, единъ общъ организъмъ. Ние говоримъ за сливането. Всѣки човѣкъ, който може да съедини всички форми на физическия и на духовния свѣтъ въ едно цѣло, той е завършилъ своето развитие, т. е. прѣстаналъ е да еволюира, да се развива, а само ще се проявява. Този човѣкъ ще минава отъ свѣтъ въ свѣтъ: ще влѣзе въ физическия свѣтъ и ще гледа външното разнообразие; послѣ ще влѣзе въ духовния свѣтъ и ще гледа вжтрѣшното разнообразие. Ако човѣкъ не разбира живота по този начинъ, въ него ще се зароди едно безсмыслие, и той ще каже: защо трѣбва да живѣя повече? Азъ опитахъ всичко въ живота, и намирамъ, че животътъ нѣма смисълъ.

И тъй, слѣдъ като човѣкъ разбере външната страна на физическия животъ и послѣ разбере вжтрѣшната страна на духовния животъ, той влиза вече въ Божествения животъ — въ закона на единството. Онѣзи отъ васъ, които не сж примирили нѣщата, казватъ: Далечни сж тѣзи нѣща! Колко ли милиона години се изискватъ, докато се достигнатъ?

— Никакви милиони години не се изискватъ. Милионитъ години сж нужни за глупавитъ хора. Каже ли нѣкой човѣкъ, че милиони години му сж нужни, за да се развие и напълно усъвършенствува, той е глупавъ човѣкъ. Ако вземете отдѣлнитъ части на цѣлото и ги съединявате една по една, наистина, сж потрѣбни милиони години, докато се създаде цѣлото, но ако насочите любовта си къмъ всички тия части, веднага ще образувате обшца, красивъ образъ на Бога. Тѣй че, по закона на Любовта всички части могатъ моментално да се съединятъ и да образуватъ цѣлото. Нѣкой казва: азъ съмъ работилъ милиони години, за да създамъ своя идеалъ. Другъ нѣкой казва: азъ пъкъ само помислихъ и създадохъ своя идеалъ. Глупавиятъ се мжчи и казва: дайте ми врѣме! Умниятъ не се мжчи и не иска врѣме. Врѣмето е потрѣбно и за умния, но той живѣе и въ пространството.

Понятията врѣме и пространство се употребяватъ за разяснение на двѣ състояния. Въ духовния свѣтъ нѣма врѣме, има пространство; въ физическия свѣтъ нѣма пространство, има врѣме. Слѣдователно, който живѣе само въ физическия свѣтъ, живѣе въ врѣмето; който живѣе въ духовния свѣтъ, живѣе въ пространството. Питамъ нѣкого: „Ти можешъ ли да отидешъ на звѣздитъ?“ — Не мога.

— Значи, не живѣешъ въ пространството. Въ физическия свѣтъ се изучаватъ процеси и състояния, които се отнасятъ до врѣмето — разнообразието на всички прѣдмети и явления, както и състоянията, които се раждатъ отъ тѣхъ: недоволство, скръбъ, радостъ и т. н. Отивашъ на училище, учишъ се, правишъ съчинения, декламирашъ — радвашъ се на всичко това. Хванешъ нѣкоя алабраце, радвашъ се, казвашъ: ето, дѣ е смисълътъ на живота! Не се минава много врѣме, взиматъ ти алабрацето, тя умира, и ти започвашъ да плачешъ. И майката има такова алабраце — дѣтето си. Носи го на ржѣ, радва му се и казва: като моето дѣте подобно нѣма. Единъ день, обаче, вижда друго по-хубаво отъ нейното дѣте и започва да скърби. Това е окарикатурване на идеитѣ.

Питамъ: хубавиятъ момъкъ има ли право да хване нѣкоя красива, здрава мома алабраце? Щомъ хване здравата мома алабраце, той вече е направилъ първото прѣстѣпление, първия грѣхъ. Този грѣхъ се отнася до съзнанието. Ще кажете: какъвъ грѣхъ има въ това? Казвамъ: красивиятъ, здравиятъ човѣкъ е една хубава ваза, догорѣ пълна съ вода. Въ такъвъ случай, разумно ли е отъ ваша страна да наливате още вода въ тази ваза? Когато искате да хванете красивата, здравата мома алабраце, това показва, че вие искате

да налѣте въ нея, като въ ваза, още вода. Значи, вие искате да ѝ придадете нѣщо, а хората, като ви видятъ, че правите това, да ви отдадатъ почитъ и уважение. Павелъ е казалъ: „Нито жена безъ мъжъ, нито мъжъ безъ жена могатъ въ Христа.“ Обаче, идеята, която Павелъ е изказалъ въ този стихъ, е съвсѣмъ друга отъ тази, която хората разбиратъ. Нѣкой момъкъ срѣща своя приятелъ съ една мома алабраще, той въздъхва и си казва: „Ехъ, и азъ да имамъ едно алабраще, другъ смисълъ ще има моятъ животъ!“ Какво разбираме ние днесъ подъ женитбата? — Женитбата подразбира свързване на душата съ своя великъ идеалъ. Мисълта, която Павелъ е внесълъ въ цитирания стихъ, е слѣдната: нито животътъ може да се прояви безъ умъ, нито умътъ може да се прояви безъ животъ. Животътъ и умътъ не сж двѣ различни сжщности, независими една отъ друга. Тѣ сж тѣсно свързани помежду си и не могатъ една безъ друга. Истинската женитба, въ този случай, седи въ създаване тѣсна връзка между ума и живота, като велика цѣлокупность. Това обяснение е за тѣзи хора, у които съзнанието е пробудено; тѣзи пъкъ, на които съзнанието не е пробудено, ще правятъ разлика между ума и живота, между мъжа и жената и ще ги разглеждатъ като отдѣлни части, безъ никаква връзка. Събератъ се мъжъ и

жена да живѣятъ заедно и веднага се скарватъ, явява се споръ и разногласие между тѣхъ. Ние не осждаме женитбата, защото, тя е такава радостъ за тия хора, каквато сж радоститѣ на дѣцата. Ние сждимъ само неестественитѣ положения въ живота, каквито сж гордостъта и запичането на съзнанието, защото тѣ лишаватъ човѣка отъ всѣка възможностъ за растене и правилно развитие. Гордостъта и ревността внасятъ сиромашия въ живота на човѣка, а човѣкътъ днесъ иска да бжде богатъ.

Та казвамъ: който е научилъ закона на прилежанието и на лѣнността, да направи паралелъ между гордостъта и ревността отъ една страна, и запичането и сиромашията отъ друга. Оставете настрана запичането и сиромашията, не се интересувайте отъ тѣхъ. Какъ се изразява сиромашията въ живота? — Въ липса на пари, въ нѣмане кжщи и т. н. Паритѣ, кжщитѣ, говедата сж разнообразието въ живота. Дойде ли сиромашията, и ревността иде слѣдъ нея. Тя е нейна спжтница. Павелъ казва за себе си, че билъ ревнивъ въ Любовта. Това е другъ видъ ревность. Да бжде човѣкъ ревнивъ въ Любовта, това подразбира стремежа на душата да постигне нѣщо велико въ живота. Обаче, ревността на обикновения човѣкъ го води къмъ падение. Такъвъ човѣкъ не живѣе, а се мжчи. Той и

като стане духовенъ, пакъ се мжчи. Стане богатъ, пакъ се мжчи; стане ученъ, пакъ се мжчи. Покажете ми единъ философъ въ свѣта, който да не се е мжилъ! Защо се мжчи? — Да създаде една велика идея въ себе си. Какъ ще може да създаде човѣкъ тази велика идея въ себе си? — Като съедини всички части въ едно цѣло. За мене това ще бжде най-хубавата поезия.

Въ духовния свѣтъ всички нѣща сж поставени малко по-другояче отъ тѣзи въ физическия свѣтъ. Каквото създаде единъ човѣкъ въ духовния свѣтъ, то е общо за всички. Тамъ идеалътъ на едного е идеалъ за всички. Ако въ духовния свѣтъ нѣкой момъкъ хване една мома алабране, тамъ никой нѣма да го пита, защо прави това. Утрѣ хване друга мома алабране, първата нѣма да му се сърди. Ако въ физическия свѣтъ нѣкой момъкъ хване днесъ една мома алабране, а утрѣ — друга, веднага между двѣтъ моми ще се яви споръ, ревностъ, несъгласие. Първата мома мисли, че само тя може да бжде идеалъ за този момъкъ. Той ѝ казва: „Слушай, и по-красиви моми има отъ тебе, нѣма защо да си въобразявашъ, че само ти си най-хубавата мома въ свѣта и да се сърдишъ.“

Сега азъ не ви говоря нѣщо ново, но сътия примѣри изяснявамъ нѣщата, както съществуватъ въ физическия и въ духовния

свѣтъ. И младиятъ, и възрастния човѣкъ разбиратъ тия нѣща. Това сж болезнени състояния, които ние наричаме „патология на духовния свѣтъ“. За да бжде човѣкъ духовенъ, трѣбва да знае, какъ да се освобождава отъ болезненитѣ състояния на своята душа. Упражнението, което правите съ водата, има за цѣль да очисти тѣлото ви отъ утайки тѣ въ него, за да се отворятъ всички седемъ милиона пори. Тогава у васъ ще се яви външно разнообразие и вътрѣшно еднообразие. Еднообразието се заключава въ това, че всички ще се чувствувате здрави и ще намѣрите, че животътъ има смисълъ. Разнообразието се заключава въ това, че всички ще започнете да мислите свободно. Докато мислите, вие сте здрави; прѣстанете ли да мислите, вие сте болни. Докато чувствувате, вие сте здрави; прѣстанете ли да чувствувате, вие сте болни.

И тъй, ще се пазите отъ запичане на съзнанието, което се ражда отъ гордостта; ще се пазите и отъ онази ужасна сиромашия, която е послѣдствие на ревността. Горделивиятъ човѣкъ, за да се избави отъ своето болезнено състояние, трѣбва да прѣвърне гордостта въ самоуважение. Ревнивиятъ пъкъ, за да се избави отъ своето болезнено състояние, трѣбва да прѣвърне ревността въ прилежание. Влѣзе ли човѣкъ въ закона на прилежанието, той стѣпва въ правия пътъ на жи-

вота. Турите ли ревността на своето мѣсто. да помага на прилежанието, това е знание. Да може човѣкъ да се освобождава отъ своитѣ болезнени състояния, въ това седи красотата на новия животъ, въ това седи силата на културния човѣкъ. Подъ нова култура ние подразбираме ново схващане, нова философия на нѣщата, съ която може да се реализира онзи високъ идеалъ, къмъ който се стреми всѣка душа. Всѣки човѣкъ въ съзнанието си се стреми да съедини всички части на своя свѣтъ въ едно цѣло и да създаде първичния образъ на Бога въ себе си, за да има на какво да се моли.

Сега, ако ви кажа, че човѣкъ трѣбва да се самоусъвършенствува, то не е ново за васъ, но казвамъ: всѣки човѣкъ, който има любовъ въ себе си, той е на правия пжтъ. Въ Любовта има два важни момента, два важни полюса: въ единия е животътъ на еднообразието, а въ другия е животътъ на разнообразието. Щомъ ви дотегне еднообразието, ще минете въ разнообразието, и обратно: дотегне ли ви разнообразието, ще минете въ еднообразието. Ще се учите да минавате отъ едно състояние въ друго. Попаднете ли въ еднообразието на духовния свѣтъ, веднага ще слѣзете въ физическия свѣтъ. Дойдете ли до еднообразието въ физическия свѣтъ,

ще се качите въ духовния свѣтъ. Въ това слизание и качване на съзнанието седи спасението на човѣка. Всѣки човѣкъ, който се учи и въ физическия, и въ духовния свѣтъ, той се намира въ естествения пѣтъ на живота. Да се учи човѣкъ, да се стреми къмъ съвършенство, това е естествениятъ пѣтъ на неговото развитие.

Съвършенъ може да стане само онзи човѣкъ, който се учи; не се ли учи, съвършенъ не може да стане. Нѣкои хора казватъ, че на онзи свѣтъ не могло да се учи. — Не, и тукъ ще се учите, и въ духовния свѣтъ ще се учите. Когато се казва, че вѣчно ще учимъ, това подразбира закона на съвършенството. Той е законъ на вѣчността. Съвършенството показва, че прѣди тебе има други сжѣства, които сж завършили своето развитие, и ти ще се учишъ отъ тѣхъ. Следъ тебе пѣкъ има много сжѣства, за които ти си съвършенъ. Запримѣръ, ти може да си милосърденъ човѣкъ. Въ това отношение ти ще учишъ другитѣ на милосърдие. Прѣди тебе има други сжѣства, които сж развили добродѣтели, които за тебе сж идеалъ, затова отъ тѣхъ ще се учишъ. Азъ мога да бжда идеалъ за едни; други ще бждатъ идеалъ за мене; тѣ пѣкъ ще иматъ за идеалъ трети и т. н. Най-послѣ идваме до Бога, Който е идеалъ за всички.

Нѣкой казва: „Не ми се учи. Свършихъ съ науката“. — Не, ще признаешъ въ себе си, че си лѣнивъ, и ще се обърнешъ къмъ прилежния човѣкъ. Докато научишъ закона на прилежанието, той ще бѣде идеалъ за тебе. Другъ казва: „Азъ не обичамъ да се моля, завършилъ съмъ своето развитие.“ Казвамъ: щомъ си завършилъ развитието си, сега, именно, ще се молишъ. Който не се моли, той е мъртавъ човѣкъ. Молитвата е отваряне на очитѣ. Човѣкъ, като отвори очитѣ си, вижда всичката красота и хубостъ на свѣта. Само така може да се разбере дълбокиятъ смисълъ на молитвата. Нѣма по-приятно чувство за човѣка отъ това, да се моли по свобода на духа, а не насила. Който е заставенъ да се моли, той затваря очитѣ си, мижи. Това показва, че хубоститѣ на духовния свѣтъ сж затворени за този човѣкъ. Да затвори човѣкъ очитѣ си, като се моли, разбирамъ, но веднага прѣдъ него да се разкриятъ хубоститѣ на онова велико разнообразие, което сжществува въ духовния свѣтъ. Нѣкой момъкъ, като хване алабраце нѣкоя красива мома, той може да я държи отдѣсно или отлѣво на себе си — това сж методи. Грѣхътъ не седи въ това, но въ прѣдпочитането на една мома прѣдъ друга, т. е. въ различието, което се прави на една форма прѣдъ друга. Вие не знаете още, дали първата мо-

ма, съ която вървите алабране, не е способна, по-умна, по-добра отъ втората, която послѣ срѣщате. Въ втората мома вие сте харесали само външността ѝ, нищо друго не знаете за нея

И тъй, вие трѣбва да подложите живота си на съзнателна критика, на единъ щателенъ анализъ, а не да гледате повърхностно на нѣщата, както дѣцата нареждатъ своитѣ кубчета. Вие трѣбва да знаете, на кое мѣсто да турите всѣко кубче. Тѣй трѣбва да ги нареждате, че нийдѣ да не остане празнина въ живота ви. Всѣка частъ отъ вашия животъ ще туряте на мѣстото. Като изучите нѣщата въ положението, въ което се намирате, ще създадете своя свѣтъ, отново ще разглобите частитѣ му, ще образувате отъ тѣхъ другъ, подходящъ за васъ свѣтъ и т. н. Така непрѣкъснато ще разглобявате и ще сглобявате частитѣ на своя животъ, като възлизате стѣпка по стѣпка нагорѣ въ Божествения свѣтъ. Това сж вътрѣшни процеси на съзнанието, изучаването на които прѣдставлява цѣла наука. Това е красивата страна на живота, фигуративно прѣдставена. Имате ли този идеалъ — да влѣзете въ Божествения свѣтъ, да наслѣдите Царството Божие — вие ще надделѣете всички болезнени състояния у васъ, както и всичкитѣ недъзи, които се явяватъ у васъ, било по наслѣдство, било по невѣжество. Грѣхътъ

е мъчително болезнено състояние на душата, от което великият, разумният същества се стремят да избавят човечеството. От това гледище, страданието е методъ за лѣкуване на хората отъ грѣха.

Сега, ще ви прѣдставя отъ друга страна идеята за момъка или момата съ тяхното „алабраце“. Прѣдставете си, че нѣкой красивъ момъкъ се разхожда алабраце съ една грозна мома. По едно врѣме той срѣща друга мома, по-грозна отъ неговата и си казва: „Ще напусна моето алабраце и ще хвана тази, по-грозната мома, и съ нея ще вървя изъ улицитѣ.“ Какво ще каже въ този случай първата мома?—Тя ще се върне дома си обидена, унижена, че той прѣдпочита по-грозната прѣдъ нея; но веднага ще се окопити; въ нея ще се събуди сила и мощъ и ще каже: „Азъ ще му дамъ да разбере! Този човѣкъ не е достоенъ за моята любовъ, не заслужава да го погледна повече. Не искамъ да го зная!“ Ако втората мома бѣше по-красива, първата щѣше да плаче, да се отчае, и въ нея щѣше да се събуди ревностъ. Но щомъ втората мома е по-грозна, въ първата се събужда гордостъ. Питамъ красивата мома: „Защо плачешъ?“ — По красива отъ мене дойде и ме замѣсти. Питамъ грозната мома: „Защо стана така горда, надмѣнна?“ — По-грозна отъ мене дойде и

ме замѣсти. Какво се постига въ единия, или въ другия случай?

Сега азъ ви говоря за процеси, които ставатъ въ съзнанието. Всички процеси, които ставатъ вънъ, въ физическия свѣтъ, ставатъ и вътрѣ, въ духовния свѣтъ. Щомъ се разбератъ вътрѣшнитѣ състояния у човѣка, ще се разбератъ и външнитѣ промѣни, които ставатъ съ него. Нѣкой пжтъ човѣкъ пада духомъ. Защо? — По-красиво „алабраце“ дошла. Нѣкога се възгордѣе. Защо? — По-грозна мома дошла. Това сж двѣ различни състояния, двѣ различни опитности, прѣзъ които човѣкъ минава. Ако човѣкъ разбира дълбокия смисълъ на тия отношения, ще каже на по-красивата мома: „Ела, сестра, при насъ! Ти ще бждешъ общъ идеалъ и за двама ни“. Ако дойде по-грозната мома, ще ѝ каже: „Ела, сестра, ще те поставимъ на твоето мѣсто“. Като часть отъ цѣлото, тѣ я поставятъ на нейното мѣсто. Въ цѣлото тя не е грозна. Нѣма грозни нѣща въ свѣта! Грозота сжществува само тамъ, дѣто частитѣ не сж поставени точно на своитѣ мѣста. Поставите ли ги на мѣстата имъ, ще видите, че въ Божествения свѣтъ нѣма противорѣчия, нѣма грозни нѣща. Нѣкоя идея изглежда грозна само затова, защото не е поставена въ ума ви на това мѣсто, което Богъ ѝ опрѣдѣлилъ. Вие я виждате противорѣчива,

защото е въ сѣнка. Поставите ли я, обаче, на нейното мѣсто, тя става красива.

И тъй, бждете носители на новата култура! Много работа прѣдстои за хората на новитѣ врѣмена. Всички хора, на които съзнанието е пробудено, разбиратъ, защо живѣятъ. Тѣ търсятъ дълбокия смисълъ на нѣщата, размишляватъ, учатъ и прилагатъ, и по таквъ начинъ ставатъ творци на своитѣ идеи. Живѣятъ ли така, противорѣчията прѣдъ тѣхъ изчезватъ. Дойде ли нѣкоя противорѣчива идея въ ума имъ, тѣ ѝ казватъ: ела на мѣстото си! Дойде сиромашъ при тѣхъ. Ще го хванатъ и ще го турятъ на мѣстото му. Дойде богатиятъ при тѣхъ. И него турятъ на мѣстото му. Хванатъ учениятъ — ще го турятъ на неговото мѣсто. Хванатъ простиятъ — ще го турятъ на неговото мѣсто. Хванатъ светията, майката, бащата — и тѣхъ ще турятъ на мѣстата имъ. Само така може да се придобие вжтрѣшното щастие. Само така може да дойде Любовта въ душиѣ на хората.

Любовта, това е Великото Начало, което се проявява въ насъ. Любовта е завършенъ процесъ, който е поставилъ всѣко нѣщо, всѣка частъ на своето мѣсто. Да любишъ, значи да поставишъ всички части на своето мѣсто и да образувашъ отъ тѣхъ цѣлото. Това е вжтрѣшенъ процесъ на съзнанието. Всѣки може да намѣри частитѣ на цѣлото въ себе си.

още сега, а не слѣдъ хиляди и милиони години. Успѣе ли човѣкъ да постигне това нѣщо, той е въ закона на съвършенството и става възрастень, на 33 години.

Въ заключение на всичко това, питамъ: какво трѣбва да направи горделивиятъ, за да се освободи отъ своето болезнено състояние? — Да внесе въ себе си самоуважението. Какво трѣбва да направи ревнивиятъ, за да се избави отъ своето болезнено състояние?—Да стане прилеженъ.

Казвамъ: като живѣете въ физическия свѣтъ, като живѣете и въ духовния свѣтъ, на всички прѣдстои великата задача, да бъдете носители на новитѣ идеи. Новитѣ вѣрвания изискватъ герои! За героя нито свѣтътъ съ своитѣ изкушения, нито страданията, нито смъртта сж въ състояние да го смъкнатъ отъ неговото мѣсто. Новиятъ човѣкъ е човѣкътъ на безсмъртието, на Вѣчния Животъ.

31 августъ, 1928 г.
